

**แนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย**
**Guidelines for Curriculum Management to Promote Students' Vocational
Skills at the Schools under the Office of Secondary Educational Service Area
in Loei Province**

ปณัสยา เพ็งแจ่ม¹ วจี ปัญญาใส² ศุภราภรณ์ ทองสุขแก้ว³

Panatsaya Pengjaem, Vajee Panyasai, Supparaporn Thongsukkaew

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 คน ครูวิชาการ จำนวน 31 คน และครูจำนวน 256 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 318 คน และบุคคลที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ดี จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่า PNI ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) สภาพที่เป็นอยู่ทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่ควรจะเป็นทุกด้าน วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) พบว่า ด้านการวางแผน ควรสำรวจความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ด้านการดำเนินงาน ควรจัดการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ด้านการตรวจสอบ ควรนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยมีหลักฐานร่องรอยการนิเทศ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ควรประเมินความคิดเห็นของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องในการใช้หลักสูตร วัตถุประสงค์ข้อที่ 3) พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารหลักสูตร; ทักษะอาชีพ; ความต้องการจำเป็น

Received: 2024-06-20 Revised: 2024-07-01 Accepted: 2024-07-02

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Master of Education Program students, Program in Educational Administration, Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail: panatsaya@ssrw.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Program in Educational Administration, Assistant Professor Dr., Advisor Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail: kroo.vajee@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Program in Educational Administration, Assistant Professor Dr., Advisor Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail: eve_1710@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the current and desirable status of curriculum management to promote students' vocational skills at the schools under the Office of Secondary Educational Service Area in Loei province; 2) to study the curriculum management guidelines ; and 3) to assess their appropriateness and feasibility of guidelines for curriculum management to promote student's vocational skills for schools under the Office of Secondary Educational Service Area in Loei Province. Mixed methods research was employed for this study. A sample consisted of 31 school administrators, 31 teachers of academic subdivision, and 256 teachers, totally 318 persons, and from 10 school administrators, directors of academic subdivision, teachers and supervisors with excellent practice. The study tools were questionnaires and interviews. The statistical instruments used for data analysis were the percentage, mean, standard deviation and Modified Priority Needs Index and descriptive statistics. Results were as follows.

1) The current status with all 4 sides respectively was lower than the average value of the existing situation. 2) The planning, checking needs, students' ability and labor demand should be checked first. The aspect of doing the teachers should teach the students in the classrooms and outside the classrooms. The aspect of checking the administrators must control and follow up with the supervision clearly. The aspect of action the teachers' opinions should be assessed continually in curriculum implementation. And, 3) at a high level.

Keywords: curriculum management; vocational skills; priority need index

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยได้เผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต การทำงานและการประกอบอาชีพเป็นอย่างมาก การศึกษาจึงเป็นปัจจัยและกระบวนการหลักที่สำคัญในการพัฒนาชีวิตและสังคมประเทศในทุกด้าน โดยเฉพาะการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนการแบบดั้งเดิม ไปสู่กระบวนการใหม่ที่ทำให้โลกของเยาวชนและนักเรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาทักษะและทัศนคติ ซึ่งการเป็นเยาวชนและนักเรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นจำเป็นต้องมีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตและสามารถเลี้ยงชีพของตนเอง ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยในช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ควรปลูกฝังและพัฒนาทักษะความสามารถอย่างเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางแผนชีวิตและวางแผนการเงินที่เหมาะสม ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน และทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ สามารถอยู่และทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580, 2561: 36-37) ประกอบกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาสมรรถนะอาชีพที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ โดยการ Re-skill Up-skill และ New skill สถานศึกษาจึงควรจัดการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน

มุ่งเน้นการให้องค์ความรู้ การฝึกฝนทักษะ สร้างความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวนักเรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และมีการบูรณาการตามความเหมาะสมในเรื่องต่างๆ รวมถึงความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเป้าหมายการเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนานักเรียน โดยเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้ ระดับปฐมวัย : จัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย ระดับประถมศึกษา : ให้นักเรียนรู้จักอาชีพและเห็นความสำคัญของอาชีพ (Career Awareness) ทั้งอาชีพของครอบครัว อาชีพในชุมชน อาชีพในท้องถิ่น อาชีพภายในประเทศ และอาชีพนานาชาติ รวมทั้งการแนะนำอาชีพ หรือปฐมนิเทศอาชีพ (Career Orientation) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : เปิดโอกาสให้นักเรียนรู้จักตนเอง ค้นพบตนเอง สามารถตัดสินใจวางแผนศึกษาต่อเพื่อเข้าสู่อาชีพ หรือออกไปประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต โดยผ่านการสำรวจความถนัด ความสนใจ ความสามารถของตนเอง (Career Exploration) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย : ควรจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อวางพื้นฐานความรู้และทักษะทางอาชีพเฉพาะทางมากขึ้น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542, 2542 : 6-7)

แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดเลย (พ.ศ. 2566-2570) จากการวิเคราะห์และประเมินสภาพแวดล้อมในการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ยังพบปัญหา การขาดความเชื่อมโยงระหว่างทักษะในการทำงานจริงและการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ขาดการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนรายบุคคล ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ผ่านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา รวมถึงการขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติยังขาดการสร้างความเข้าใจและองค์ความรู้กับผู้ปฏิบัติทั้งครูและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเพียงพอและชัดเจน ตลอดจนสภาพแวดล้อมของการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ยังไม่เพียงพอไม่เอื้อต่อการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนเข็มทิศที่ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติที่ต้องการ ช่วยพัฒนาบุคคลต่างๆ ให้เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถและพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้หลักสูตรยังช่วยทำให้บุคคลต่างๆ สามารถกำหนดแนวทางในการประกอบอาชีพตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง เพื่อบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ ตลอดจนช่วยพัฒนาประเทศชาติไปสู่ความเจริญในทุกๆ ด้าน นับได้ว่าหลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา และเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในอนาคต การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนจึงมีความสำคัญกับสภาพปัจจุบัน เพื่อเตรียมคนให้มีทักษะและศักยภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน ให้สามารถก้าวสู่โลกแห่งการศึกษาต่อและมีงานทำอย่างมีคุณภาพ การจัดเสริมทักษะอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถดำเนินการได้โดยร่วมมือกับองค์กรหน่วยงานสถานประกอบการ สังคม ชุมชน หรือสถาบันทางการศึกษาด้านอาชีพร่วมกันพิจารณานำอาชีพมาจัดเป็นรายวิชา เพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อาชีพอย่างหลากหลาย รวมถึงการให้นักเรียนได้สร้างเสริมประสบการณ์อาชีพและการถอดประสบการณ์อาชีพ ได้ค้นพบความสนใจ และความถนัดของตนเองเห็นเส้นทางชีวิตเพื่อวางแผนศึกษาต่อใน

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ หรือเรียนควบคู่ ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ (ระบบทวิศึกษา) และเชื่อมโยงการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอย่างมีเป้าหมาย หรือกรณีที่ไม่ประสงค์จะศึกษาต่อก็สามารถพัฒนาทักษะอาชีพที่ตกผลึกในตัวนักเรียนไปประยุกต์ใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองได้ต่อไปในอนาคต เพราะทักษะอาชีพ คือ ความสามารถในการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะการทำงาน การพัฒนาความเชื่อ ค่านิยม ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับโลกของอาชีพ ซึ่งทักษะที่มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องมีและต้องใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อช่วยให้ตนเองมีความสุขสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จ สามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ให้อยู่รอดในสภาพสังคม และวัฒนธรรมยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุข (ธณยุทธ นิลโคตร, 2561 : 40-41 อ้างถึงใน ปิยรัตน์ ยอดสุวรรณ, 2564)

เมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรในประเทศจะพบว่า ในอดีตที่ผ่านมา หลักสูตรเน้นให้นักเรียนเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีที่คิดค้นโดยผู้อื่น แต่ไม่ได้เน้นที่การเป็นผู้พัฒนาหรือผู้คิดเทคโนโลยีด้วยตนเอง ดังนั้น การบริหารหลักสูตร จะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้สถานศึกษาต้องมีการบริหารหรือการจัดการที่หมายถึงกระบวนการประสานการทำงานของทุกๆ ฝ่าย เพื่อให้บรรลุจุดหมายของการทำงานขององค์การอย่างเป็นระบบ (กายทิพย์ แจ่มจันทร์, 2562: 21) และงานวิจัยของ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563: 24) ได้กล่าวว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA กระบวนการบริหาร มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do) ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) นอกจากนี้ รายงาน World Development Report: Learning to Realize Education's Promise ที่จัดทำโดย World Bank Group Flagship Report (The World Bank Group, 2018) ซึ่งได้ชี้ให้เห็นว่า การขยายตัวทางการศึกษามีความรวดเร็วเกินไปจนทำให้การศึกษาในหลาย ๆ ที่ไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ทำให้แรงงานที่ออกจากระบบการศึกษาขาดทักษะที่สามารถนำไปใช้ทำงานได้จริงและไม่มีทักษะพื้นฐานเพียงพอที่จะพัฒนาตนเองต่อ นอกจากนั้นยังพบว่าเยาวชนไทยยังขาดกระบวนการเรียนรู้การคิดแก้ปัญหา ขาดทักษะในการดำรงชีวิตและมองไม่เห็นคุณค่าของตนเอง (เพ็ญศรี ใจกล้า และคณะ, 2561 อ้างถึงใน กษมา ชนะวงศ์, 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย เพื่อให้นักเรียนได้ประสบการณ์และเรียนรู้อาชีพ จากการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนสามารถวางแผนและตัดสินใจ เลือกเส้นทางการศึกษาการประกอบอาชีพในอนาคตได้และสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ของนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย โดยใช้กระบวนการบริหารที่มีชื่อเรียกว่า Deming's cycle วงจรคุณภาพ PDCA มีรายละเอียดดังนี้ Plan (การวางแผน) Do (การดำเนินงาน) Check (การตรวจสอบ) Act (การปรับปรุง)

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง

เชิงปริมาณ

ประชากรของการวิจัยในครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย จำนวน 31 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู จำนวน 1,562 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 3 คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 คน ครูวิชาการ จำนวน 31 คน และครูจำนวน 256 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 318 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร (Yamane, 1973: 1088)

เชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ บุคคลที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ดี จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูวิชาการ จำนวน 3 คน และครูจำนวน 2 คน และศึกษานิเทศก์จำนวน 2 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย จำนวน 31 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มดำเนินการเดือน ตุลาคม 2566-พฤษภาคม 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย แบ่งเป็น 3 ตอน คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และข้อคำถามปลายเปิดในการแสดงความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย

ขั้นตอนที่ 3 แบบสอบถามประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย แบ่งเป็น 3 ตอน คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และข้อคำถามปลายเปิดในการแสดงความคิดเห็น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยนำเครื่องมือเก็บข้อมูลตามลำดับของวัตถุประสงค์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และแบบออนไลน์

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D) และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Need Index : PNI)

4.2 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ดี จำนวน 10 คน มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มและเรียบเรียงข้อมูลเป็นแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย

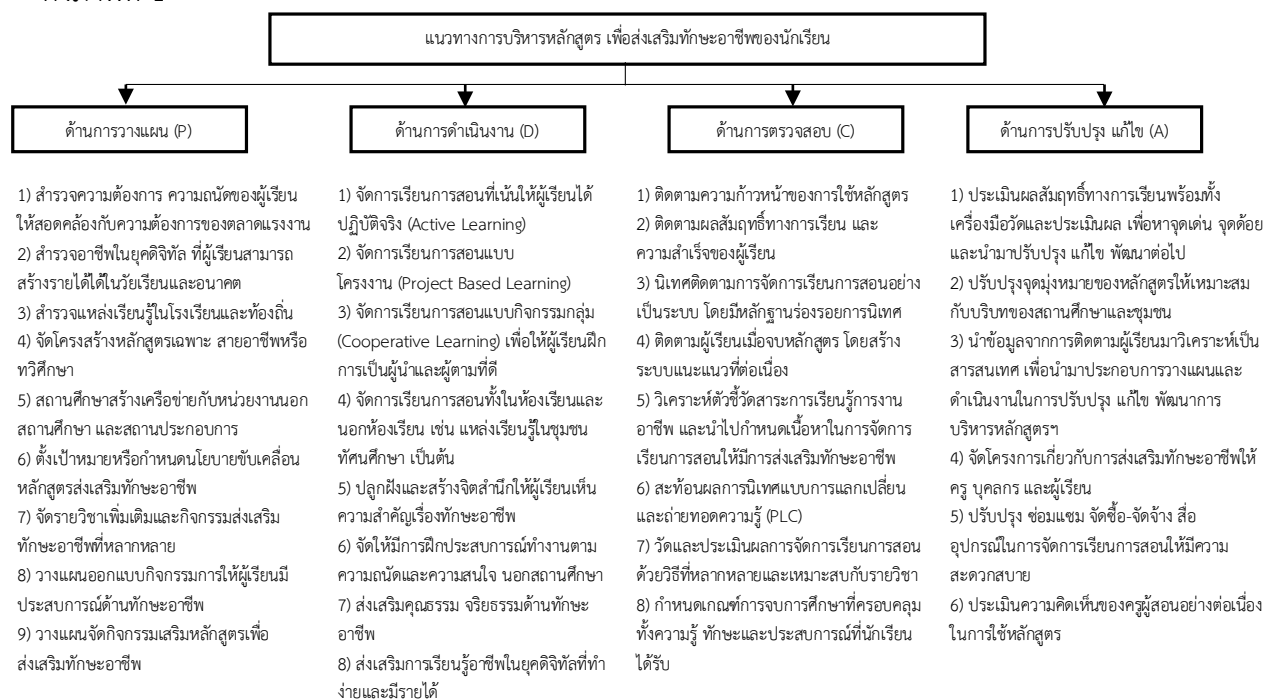
4.3 นำข้อมูลจากแบบสอบถามประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย พบว่า ค่าดัชนีความต้องการโดยรวมมีค่า PNI = 0.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรสูงสุด คือ ด้านการวางแผน (PNI = 0.06) รองลงมา คือ ด้านการตรวจสอบ (PNI = 0.06) ด้านการปรับปรุงแก้ไข (PNI = 0.05) และความต้องการจำเป็นในการบริหารหลักสูตรต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินงาน (PNI = 0.05) จากนั้นพบว่า PNI สูงสุด 3 ลำดับแรกของแต่ละด้านดังนี้ ด้านการวางแผน คือ สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้มีการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน (PNI=0.09) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประชุมวางแผนการจัดโครงสร้างหลักสูตรให้มีการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน (PNI=0.09) และ สถานศึกษามีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน (PNI=0.07) ด้านการดำเนินงาน คือ สถานศึกษาจัดรายวิชาพื้นฐาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ และฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ (PNI=0.07) และ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานร่วมกัน มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี (PNI=0.06) ด้านการตรวจสอบ คือ สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องและเหมาะสมกับการ

ส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน (PNI=0.07) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินผล โครงสร้างหลักสูตรให้มีการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน เช่น โครงสร้างเวลาเรียน การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดและประเมินผลเกณฑ์การจบการศึกษา เป็นต้น (PNI=0.07) และ สถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการจบหลักสูตรของผู้เรียน ในเรื่องการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ (PNI=0.07) ด้านการปรับปรุง แก้ไข คือ สถานศึกษามีการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้มีการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง (PNI=0.07) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีการเตรียมสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกในการฝึกทักษะการทำงาน ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการจัดการ ทักษะการแก้ปัญหา หรือ ทักษะการทำงานร่วมกันให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง (PNI=0.06) และ สถานศึกษาให้ครูปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการใช้เครื่องมือในการวัดประเมินผลได้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง (PNI=0.06)

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย จากการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นแต่ละด้าน ผู้วิจัยได้สรุปข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับแรก เพื่อนำไปเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์บุคคลที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ดี จำนวน 10 คน และนำผลจากการสัมภาษณ์สรุปเป็นแผนภาพดังภาพที่ 1

ภาพ 1 แนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย
(ที่มา : ปันยา เพ็งแจ่ม, 2567)

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D	ความหมาย	$\bar{x}$	S.D	ความหมาย
การวางแผน (P : Plan)	4.97	.04	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด
การดำเนินงาน (D : Do)	4.99	.03	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด
การตรวจสอบ (C : Check)	4.99	.01	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด
การปรับปรุงแก้ไข (A : Act)	4.97	.06	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวมมีค่า $PNI = 0.06$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรสูงสุด คือ ด้านการวางแผน $PNI = 0.06$ จากนั้นพบว่า PNI สูงสุด 3 ลำดับแรกของการวางแผน คือ สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้มีการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ($PNI=0.09$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประชุมวางแผนการจัดโครงสร้างหลักสูตรให้มีการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ($PNI=0.09$) และ สถานศึกษามีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ($PNI=0.07$) ซึ่งหลักสูตรมีความสำคัญในการกำหนดแบบแผนการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ อาทิ ระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบ อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ให้มีทิศทางเป็นไปตามเกณฑ์การศึกษาของชาติเพื่อให้ผู้เรียนในระดับต่าง ๆ มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวณภา คณโทเงิน (2561: 32)

2. แนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย

2.1 ด้านการวางแผนการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ ดังนั้นสถานศึกษาควรศึกษา สำรวจความต้องการ ความถนัดของผู้เรียนและท้องถิ่น สภาพแวดล้อม บริบทของสถานศึกษา ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน และตั้งเป้าหมายในการใช้หลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2553: 36) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาต้องมีการ

วางแผนในการใช้หลักสูตร โดยผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร พิจารณาวางแผนเรื่องงบประมาณและอาคารสถานที่ว่าพอเพียงหรือไม่ วางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอน จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

2.2 ด้านการดำเนินงานการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายของหลักสูตร และนำไปออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะอาชีพ โดยการจัดการเรียนการสอนควรจัดทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงานรัฐและเอกชน เป็นต้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายและได้ฝึกปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ ชรินทร์ พร อินสือ (2564: 159) ที่กล่าวว่า การใช้หลักสูตรควรจัดสัมมนาครูให้เกิดความรู้ความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษาในทิศทางเดียวกัน จะส่งผลต่อการนำไปใช้ในการจัดทำแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร และประเมินผลการใช้หลักสูตรทุกภาคเรียน

2.3 ด้านการตรวจสอบการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญการนิเทศ ติดตาม จัดทำปฏิทินการนิเทศเพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินการ โดยมีการนิเทศติดตามและประเมินผลในรูปแบบที่หลากหลาย มีการรายงานผลการดำเนินงานในทุกๆ ระยะๆ โดยการดำเนินการให้เป็นระบบและมีหลักฐานร่องรอย และติดตามการศึกษาต่อหรือการมีงานทำของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2553: 34) กล่าวว่า การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้เสนอเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไขการบริหารหลักสูตร ควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ นวัตกรรม และประเมินความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำผลไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาต่อไป นอกจากนี้สถานศึกษาควรจัดโครงการส่งเสริมพัฒนาครู และบุคลากร ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยรัตน์ ยอดสุวรรณ (2564: 172) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเวียงพาน จังหวัดเชียงราย กล่าวว่า ปัจจัยในการประเมินและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรม และครูมีการประเมินสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

1. ความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย พบว่าด้านการวางแผนมีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการตรวจสอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข และด้านการดำเนินงาน ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย โดยใช้กระบวนการบริหารที่มีชื่อเรียกว่า Deming's cycle วงจรคุณภาพ PDCA ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 31 องค์ประกอบ

3. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดเลย มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรนำแนวทางที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารควรมีการจัดประชุม วางแผนในการพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ถอดบทเรียนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพนักเรียน โรงเรียนต้นแบบในจังหวัดเลย เพื่อศึกษาเป็นแนวทางในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลย เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางการบริหารให้มีคุณภาพสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กษมา ชนะวงศ์. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กายทิพย์ แจ่มจันทร์. (2562). แนวทางการบริหารหลักสูตรห้องเรียนอาชีพ โรงเรียนแม่จันวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ชนินทร์พร อินลือ. (2564). แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง อำเภอมะปายหลวง จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- ดวงนภา คณโทเงิน. (2561). แนวทางการบริหารหลักสูตรที่เสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนรัฐราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ปิยรัตน์ ยอดสุวรรณ. (2564). แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเวียงพาน จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542 สิงหาคม 14). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 7. ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). (2561 ตุลาคม 8). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82.
- สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an Introductory Analysis*. New York: New York: Harper & Row.

